

Ömür vəfa etsəydi...

Sabir həyatının son anlarında nə xahiş etmişdi?

Yeganə BAYRAMOVA

Bu gün Azərbaycanın görkəmli satirik şairi Mirzə Ələkbər Sabirin vəfatından 113 il ötür. Böyük satirik ədəbiyyat və mətbuatda “Sabir” namışanı ilə məşhur olsa da, dövründəki nöqsanlara səbirlə yanaşmadı. Əksinə, qırmanç-qələmini bir an belə dincə qoymadı.

Millətinin işıqlı, etibarlı gələcəyi məsələsində isə səbr və dözümlə yer yox idi. O da qeyd olunmalıdır ki, Sabir satirik cəbhəyə keçməzdən öncə Məhəmməd Füzuli və müəllimi Seyid Əzim Şirvaninin təsiri ilə qəzəllər yazmışdı. Yüksək şövqlə qələmə alınan 15-ə yaxın qəzəldə klassik ənənədən gələn, amma yüksək ifadə özəlliyinə, mənə gözəlliyinə malik nümunələr yaratmışdı. Ancaq mühitin yaraları üçün qəzəliyyat müəyyən mənada effektini itirmişdi. Elə o forma və üslubda, lakin fərqli ruh və mövzuda nişangahı mövhumata döndərmək lazım idi. Sabir də bu böyük milli-demokratik düşüncəyə naminə fürsəti əldən vermədi.

Onunla eyni dövrdə yaşamış və son günlərində yanında olmuş ədəbiyyatşünas, “Nicat” Maarif Cəmiyyəti idarəsinin katibi Hacı İbrahim Qasımov görkəmli şairimiz haqqında xatirəsində yazır:

“İllərlə bir yerdə çalışdığım zavallı Sabirin ümitsiz bir halda Bakıya gəldiyini, “İslamiyyə” mehmanxanasına düşdüyünü eşitdim, möhtərəm şairin ziyarətini özümə borc bilib yanına getdim.

Sabir evdə çarpayının üstündə əyləşib meyvə yeyirdi. Mən onu bu halda görəncə pərişan oldum. Sabir o qədər dəyişmiş, arıqlamış və saralmışdı ki, onu təsvir etmək çətindir. Bir neçə dəqiqə danışmaq güdrətim olmadı. Gözümün yaşını güclə saxladım

ki, Sabir şəkkə düşməsin. O, mənə yer göstərdi, əhvalımı soruşdu. Razılıq etdim və dedim:

- Sabir, müsaidənizlə sizə bir təklifim var.
- Söylə.
- Sizin, şübhəsiz, maddi vəziyyətiniz ağırdır.

Əgər icazə versəydiniz, nəşr etməkdə olduğum “Məlumat” qəzetində sizin nəfinizə bir ianə siyahısı açardım.

Sabir gülümsündü. Fəqət bu gülüş sevinc gülüşü deyildi. Bu, olduqca dərin və ağır bir gülüş idi. Dərin bir qüسسə içində dedi:

- Hacı! Siyahı açmağa qətiyyətlə mücadilə etməmə. Onsuz da mən son günlərimi keçirirəm. Yalnız qəzetdə yazarsan: Sabir deyirdi ki, mən vücudumda olan ətimi xalqımın yolunda çürütdüm. Əgər ömür vəfa etsəydi, sümüklərimi də xalqımın yolunda qoyardım. Fəqət nə çarə, ölüm aman verməyir.

Onunla bu görüşüm son görüş oldu. İyulun 25-də Abbas Səhhətdən belə bir teleqram aldım: “Sabir vəfat etdi”.

Mirzə Ələkbər Sabir 1911-ci il iyulun 25-də, 49 yaşında vəfat edib və Şamaxıda Yeddi Günbəz qəbiristanlığında dəfn olunub. Onun xatirəsinə hörmət əlaməti olaraq 1912-ci ildə həyat yoldaşı Büllurnisə xanım, dostları Abbas Səhhət və M.Mahmudbəyovun sayı ilə şeirləri “Hophopnamə” adı ilə kitab halında nəşr olunub.